

Dualno obrazovanje u Srbiji Studija izvodljivosti

koju je sproveo Prof. Dr Diter Ojler, Univerzitet St. Galen
Beograd, 9. Novembar 2015.

Svrha studije

- **Poređenje sistema SSOV sa elementima modernog sistema dualnog SSOV**
- **Identifikacija postignuća i izazova trenutnog sistema SSOV**
- **Opcije i preporuke za uvođenje promena koje vode ka dualnom obrazovanju i obuci**

Razjašnjenje

Dualni sistem

kakav je na snazi u Nemačkoj,
Švajcarskoj i Austriji

- Različita mesta za učenje
- Najveći deo vremena u kompanijama
- Akteri iz privrede vode sistem
- Ovlašćenja prenesena sa države na korporativne aktere

Dualni princip

preuzimanje relevantnih
elemenata dualnog sistema

- Smenjivanje teorije i prakse, refleksije i aktivosti
- Fleksibilna implementacija prema trenutnim uslovima u pojedinim privrednim granama
- Faze učenja na radnom mestu u kompanijama su od suštinske važnosti

Potencijalni pristup

Kopiranje dualnog sistema kakav je u Austriji, Švajcarskoj, Nemačkoj

Postepeno poboljšanje postojećeg sistema SSOV, uvođenjem elemenata dualnog sistema

Neophodni elementi modernog dualnog sistema SSOV

1. Definisanje strateških ciljeva za (budući) sistem SSOV
2. Utemeljenje dualnog principa u programe SSOV
3. Istraživanje potražnje za (budućim) kvalifikacijama i kompetencijama
4. Osmišljavanje fleksibilnih nastavnih planova i programa
5. Vodeća partnerska mreža između države i relevantnih zainteresovanih strana
6. Obezbeđenje održivog finansiranja
7. Primena neopterećujućih administrativnih i procesa sprovođenja
8. Rad na razvoju kvaliteta
9. Privlačenje poslodavaca u sistem SSOV
10. Promocija atraktivnosti SSOV za učenike završnih razreda osnovne škole

Definisanje strateških ciljeva za (budući) sistem SSOV

Postignuća:

- Razrađen, sveobuhvatan, ambiciozan i dobro dokumentovan obuhvat strateških ciljeva u ekonomskoj, društvenoj i individualnoj dimenziji.
- Iskustvo i podrška kroz različite projekte, socijalne partnere i donatore.

Izazovi:

- Potreba za prelaskom iz oblasti škola SSOV i integrisanje privrednih aktera na eksplicitniji, obavezan i obavezujući način.
- Identifikovanje onih koji podržavaju i koji se protive implementiranju različitih strateških ciljeva.
- Potreba za pojašnjenjima: Kada se obrazovni profil smatra *relevantnim* za tržište rada?

Utemeljenje dualnog principa u programe SSOV

Postignuća:

- Dualni princip je uopšteno utemeljen u Zakonu o srednjem obrazovanju i vaspitanju.
- U nastavnim planovima SSOV predviđeni su časovi praktične nastave i profesionalne prakse.

Izazovi:

- Ostaje otvoreno pitanje u kojoj meri i kog kvaliteta je praktična nastava koja se ostvaruje u programima SSOV.
- Praksa u kompanijama je ograničena u slučaju većine programa SSOV.
- Nedostaje obostrano razumevanje kvaliteta praktične nastave kao dela programa SSOV.

Istraživanje potražnje za (budućim) kvalifikacijama i kompetencijama

Postignuća:

- Postoje neke osnove za definisanje prioriteta razvoja novih nastavnih planova SSOV.
- Postoje tela koja bi mogla da preuzmu odgovornost za olakšavanje sistematičnih i koherentnih procesa razvoja nastavnih planova SSOV sa fokusom na budućnost.

Izazovi:

- Uzeti u obzir (velik) broj profila zanimanja i proveriti kako se relevantni profili mogu grupisati u „porodice zanimanja“. Njihovi nazivi se mogu osavremeniti i tako se povećati njihova privlačnost mladima.
- Potrebno je definisati i dodeliti zadatke i odgovornosti odgovarajućim akterima / telima zaduženim za facilitaciju razvoja nastavnih planova SSOV sa fokusom na budućnost.

Osmišljavanje fleksibilnih nastavnih planova i programa

Postignuća:

- Postoji osnova u Zakonu na kojoj se može raditi kako bi se razvili nastavni planovi i programi koji zadovoljavaju različite zahteve različitih poslodavaca i kompanija.

Izazovi:

- Prevođenje dobre prakse sa modularnim pristupom u redovan razvoj budućih nastavnih planova SSOV.

Vodeća mreža partnerstva između države i relevantnih aktera

Postignuća:

- Tela poput SS000 predstavljaju dobru osnovu za uspostavljanje upravljanja koje uključuje glavne aktere u cilju unapređenja sistema SSOV.

Izazovi:

- Odgovornost i zadaci različitih tela i aktera moraju se definisati na eksplicitniji i jasniji način. U tom kontekstu, potrebno je napraviti jasnu razliku između oblasti konsultacija i (uključivanje u) donošenja odluka.
- Posvećenost i stručnost predstavnika kompanija mora se ostvariti u većoj meri.
- Potrebno je uspostaviti koordinaciono telo kako bi se ojačao autoritet i glas SSOV u javnosti, kao i da bi se podržalo planiranje i sprovođenje reformskih aktivnosti.

Obezbeđenje održivog finansiranja

Postignuća:

- Podrška donatora koji obezbeđuju dodatne resurse što za rezultat ima modeliranje projekata i usmeravanje budućih reformi.

Izazovi:

- Finansiranje SSOV u velikoj meri zavisi od državnog finansiranja. Stoga, nedostaci u pogledu javne potrošnje vrlo brzo pogađaju kvalitet programa SSOV.
- Potreba da se konceptualizuje i implementira sveobuhvatni sistem finansiranja SSOV koji bi obuhvatio sve one koji imaju koristi od ishoda programa SSOV.

Primena neopterećujućih administrativnih i sprovedbenih procesa

Izazovi:

- Odluka o statusu, pravima i obavezama glavnih aktera (posebno mladih, kompanija, stručnih škola) u programu SSOV.
- Definisanje, regulisanje i primena ključnih procesa dualnog programa SSOV.
- Prilagođavanje regulatornog okvira shodno ovome, uključujući i faze učenja kroz rad u kompanijama.
- Definisanje zadataka i odgovornosti ključnih aktera (npr. ministarstava, komore) u dualnom programu SSOV.

Rad na razvoju kvaliteta

Postignuća:

- Jasna očekivanja u Zakonu o srednjem obrazovanju i vaspitanju od škola SSOV koje moraju da uvedu procese kontinuirane evaluacije i razvoja kvaliteta.
- Jasna očekivanja u pogledu definisanja standarda kvaliteta u slučaju nekih od glavnih komponenata sistema SSOV.

Izazovi:

- Razvoj kvaliteta u školama SSOV je još uvek u začecima. Postoji potreba da se konceptualizuju i nastave postojeće programske ambicije i prva iskustva implementacije.
- Razvoj kvaliteta u kontekstu učenja kroz rad hitno zahteva konceptualni okvir i agenciju koja će voditi računa o implementaciji i primeni.

Privlačenje poslodavaca u SSOV

Postignuća:

- Neke dobre prakse uključenosti poslodavaca u programe SSOV.

Izazovi:

- Privlačenje poslodavaca i kompanija radi promocije SSOV na široj osnovi.
- Identifikovanje onih koji će prvi da reaguju kao i rane većine kompanija posvećenih pružanju mogućnosti za učenje na radnom mestu i pristup modernoj tehnološkoj opremi.
- Sistematično uključivanje kompanija i poslodavaca u procese razvoja nastavnog plana i programa.
- Uvođenje formalnih mehanizama zaštite kvaliteta praktične obuke.

Promovisanje atraktivnosti srednjeg stručnog obrazovanja za učenike završnih razreda osnovne škole

Postignuća:

- Postoje neki dobri argumenti da se učenici koji završe osnovnu školu ohrabre da upišu program SSOV.

Izazovi:

- Obezbediti primere dobre prakse u kojima se vidi da postoje kvalitetne ponude SSOV i privlačne mogućnosti nakon završetka
- Učiniti argumente za odabir putanje SSOV dostupnim u osnovnim školama u vreme kada se učenici bore oko odluke šta da rade nakon škole.
- Osmišljavanje privlačnih putanja, počev od visokokvalitetnih dualnih programa SSOV i zaključno sa privlačnim ponudama zadovoljavajućeg zaposlenja
- Očuvati prohodnost na univerzitet, ali voditi računa o tome da se za taj put opredele samo oni koji su zaista posvećeni akademskim studijama.

Plan za sprovođenje reformskih procesa

1. donošenje osnovnih odluka u vezi sa (budućim) sistemom SSOV
 - arhitektura sistema stručnog obrazovanja (SSOV)
 - definisanje strateških ciljeva za (budući) sistem SSOV
 - vodeća mreža partnerstva između države i relevantnih aktera
 - obezbeđenje održivog finansiranja
 - privlačenje poslodavaca za SSOV
 - promovisanje atraktivnosti SSOV za učenike završnih razreda osnovne škole
2. kreiranje dualnih programa SSOV
 - utemeljenje dualnog principa u programe SSOV ✓
 - utvrđivanje potražnje za (budućim) kvalifikacijama i kompetencijama
 - kreiranje fleksibilnih kurikuluma ✓
 - implementacija racionalizovane administracije i procesa implementacije
 - realizacija unapređenja kvaliteta
3. prilagođavanje propisa

PREPORUKE

Document

Link za preuzimanje studije na srpskom:

<http://www.kooperativnoobrazovanje.org/wp-content/uploads/2015/11/GIZ-VET-Dualno-obrazovanje-STUDIJA-Srpski-WEB-s23333.pdf>

Link za preuzimanje Executive Summary na engleskom:

<http://www.kooperativnoobrazovanje.org/wp-content/uploads/2015/11/GIZ-VET-Executive-summary-WEB-s.pdf>

Uskoro će biti dostupna i kompletna engleska verzija na sajtu GIZ VET Projekta

<http://www.kooperativnoobrazovanje.org/>

Kao nemačko savezno preduzeće, GIZ podržava nemačku vladu u postizanju ciljeva u oblasti međunarodne saradnje za održivi razvoj.

Izdavač

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Sedište organizacije, Bon i Ešborn, Nemačka

“Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji”

Kursulina 33

T +381 11 24 33 362

F +381 11 24 15 928

E giz-edu@giz.de

I www.giz.de

Odgovoran

Heinz-Dieter Harbers

Autor(i)

Jelena Stojanovic Đumic

U saradnji sa

Република Србија
Министарство просвете, науке и
технолошког развоја